

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

Tract. VII. Resolutiones Quæstionum Pastoralium. De Ordinandis vel
Ordinatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

supervixerint, ita ut brevem confessionem facere potuerint: nam tales possunt dici, *non decessisse in conflictu*, strictissimè interpretando legem penalem. Ita nonnulli probabiliter. Sic si extra locum conflictus exportati fuerint, & ibi mortui, poterunt sepeliri in loco sacro.

5. *QUAERO. An debeant permitti aperiri corpora defunctorum?* Resp. ex iusta causa id posse fieri ex consensu propinquorum, maximè cum grassantur morbi aliqui ignoti, ideoque aperiunt Medici, ut illis provideant.

TRACTATUS VII.

RESOLUTIONES QUÆSTIONUM
Pastoralium.

DE ORDINANDIS VEL
ordinatis:

CAPUT I.

De impedimentis ordinum:

I. *QUAERO. Quinam incurrant suspensionem ab Ordine?* Resp.
i. Qui absque examine, & Episcopi consensu furtim injecisset se multitudinè
examin-

raminatorum, & simul cum eis Ordinem suscepisset. 2. Qui sine titulo beneficii aut patrimonii sufficientis promotus esset. 3. Similiter suspensum existimant *Navarrus, Suarez, &* cum qui promovetur cum titulo patrimonii, aut beneficii sufficientis, obligavit se ad renunciandum ei statim ac ordinatus fuerit. Nam talis ordinatione ordinari, perinde est ac ordinari sine titulo: & est potius ementitatus titulus, quam verus, quandoquidem pacto, aut juramento ei sit renunciandum. Secus erit, si renunciatio fiat post ordinationem, nullo pacto præcedente. *V. Navar. c. 27. num. 158.* Si vero aliunde non habet, unde se sustentet, talem renunciationem facere prohibetur sine Episcopi licentia per *vident. sess. 21. cap. 2. de Reform. 4.* Qui promovetur ante legitimam ætatem scienter. Nam qui bonâ fide existimat se habere ætatem legitimam, sicut excusatur à culpa, ita & à suspensione. Neque verò cessat suspensio, quando ordinatus scienter ante ætatem legi-

P p timam,

timam postea ætatem attingit, sed debet prius requirere absolutionem à suspensione. 5. Qui ordinatur ab alio non Episcopo, si nec consensu proprio hic tamen iterum bona fides ordinati excusaret, quia requiritur præsumptio.

2. QUÆRO. *Quid si tales ministrant in Ordine suscepto?* R. tunc incurrunt irregularitatem; maximè si exercent solemniter actum Ordinis sacri. Atque cum suspensio possit tolli ab Episcopo (nisi in Canone exprimat Papæ reservari) tamen irregularitas tantum tollitur à Pontifice, nisi ex delicto occulto proveniat. Notant verò Theologi, eum qui ex delicto occulto irregularis fuerit, non teneri se proderè abstinendo ab officio, si evidens fuerit periculum infamiæ: immò si non possit prius habere dispensationem, præviâ contritione, potest officium exercere, quamdiu tale periculum durarit.

3. QUÆRO. *Quinam ob irregularitatem arceantur à susceptione Ordinum?*

Resp.

Resp. 1. Omnis infamis tam juris quàm facti infamia, contrahit irregularitatem, susceptionem Ordinum impedi-
entem. Dupliciter autem incurritur.

1. Per sententiam definitivam, quàm quis à Iudice de crimine condēnatur.

2. Per aliqua crimina, quibus ex iuris dispositione irregularitas est annexa, ut sunt simonia duellum, crimen læsæ Majestatis, hæresis : atque etiam tam incurrit hæreticorum fautores, hæreticorum & fautorum filii, *Cap. Statuimus 2. de heret. in. 6.* Si Pater est hæreticus, filius & nepos sunt irregulares: Si Mater. filius tantum. Quod intellige, si moriantur ut tales. Ita Põ-
tiffex. Sed adverte quod filius debeat nasci Patre jam hæretico, & debet fuisse probatus talis,

Resp. 2. Esse aliquas irregularitates, quæ sunt impedimenta ad Ordines, quæ tamen non proveniunt ex crimine, qualis est ex defectu corporis. Omnis enim defectio membri reddens hominem inhabilē ad celebrandum, vel saltem efficiens, ut sine no-

tabili deformitate ac scandalo celebra-
re nequeat: inducit irregularitatem, &
hoc in dubio iudicio Episcopi relin-
quitur. Sic irregularis iudicatur, qui
caret visu oculi *sinistri*: ita ut cogatur
deformiter ad librum se vertere. *Gib-
bus* non inducit irregularitatem, nisi
sit notabilis nimis deformitas; nec
claudicatio, si non sit tanta, ut scipio-
nem vel pedem ligneum in altari re-
quirat. Qui *morbum caducum* patiun-
tur, numquam possunt ordinari, & post
ordinationem non possunt celebrare,
quamdiu periculum fuerit; idem dic-
de *obsessis & arreptitiis*. Irregularitatem
etiam & impedimentum ad Ordines
incurrunt *bimagi & illegitimi*, *Bigami*
dicuntur, qui bis matrimonio fuerunt
iuncti, vel qui contraxerunt cum vi-
dua aut corrupta, vel etiam quando
quis cognoscit uxorem post adulterium,
sive sciat, sive non. *Illegitimus* autem
dicitur, qui ex copula fornicaria seu
illegitima natus. Per matrimonium
tamen subsequens, filii fornicarii sunt
legitimi, si sint filii naturales, hoc est,

qui geniti sint ex parentibus, inter quos tempore conceptionis vel natiuitatis talium filiorum, nullum erat impedimentum, quod redderet matrimonium nullum inter illos. *Spurii* enim, hoc est, orti ex parentibus qui tempore conceptionis & natiuitatis impedimentum dirimens habebant, manent illegitimi. In hac irregularitate solus Papa dispensat ad Ordinem sacrum, & beneficium curatum. Ad minores Ordines, & beneficium simplex dispensat Episcopus.

4. *QUAERO. Quid de irregularitate proveniente ex homicidio, quando incurratur, ita ut impediatur ordinationem?*

Resp. 1. Ex homicidio voluntario, hoc est, directe & per se intento, incurritur irregularitas, quæ extenditur ad mutilationem, dum membrum aliquod abscinditur. Atque etiam incurrit mandantes, aut consulentes talē mutilationem. Resp. 2. Non incurrit, qui non valens aliter evadere, mutilat in vasorem. Si tamen possit fugere, incurrit, nisi sit fuga periculosa, vel igno-

miniosa; quia tunc censetur moraliter mors inevitabilis, & non est culpa. Idem sentiunt multi, si occidas ad rerum tuarum necessariam defensionem. Item si ad licitam proximi defensionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ. Quantum ad eos qui militant, nemo ex bello justo ad vitæ defensionem necessario, irregularis est, licet in eo occidat. Militantes verò in bello justo aggressivo, fiunt irregulares, si propriis manibus mutilarint, aliàs nò, ut ex communi docet Molina Clerici tamen in aggressivo bello etiam justo militare non possunt, maximè si sine Clerici in Sacris. *Capitul. caus. 23. questione octava.* Possunt tamen ex pia causa & Superioris licentia illi interesse, & sine periculo alios exhortari ad strenuè pugnandum. Respond. Quantum ad homicidium casuale (quale dicitur, quod præter intentionem, & absque necessaria defensione contingit) si quis det operam rei etià licitæ, si non adhibet debitam circumspersionem, ne noceat, & se-
qua-

quatur ex opere homicidium, fit irregularis, quia censetur tunc homicidium in causa voluntarium, Si debitam diligentiam quis adhibuerit, non incurrit, etiam si det operam rei illicitæ, nisi in casibus à jure expressis. Ratio est, quia tunc censetur involuntarium, & per diligentiam abstergitur periculum, ratione cujus actus talis posset tendere ad homicidium. Advertè verò, cum multi concurrunt ad actum periculosum, si quis occiditur, omnes censerì irregulares. Sic si multi ex consulto eundem hominem sunt aggressi, licet ex unico vulnere moriatur, omnes de homicidio & irregularitate tenentur, quia censentur una moralis causa homicidii. Item cum multi jaciunt lapides, & nescitur quis occiderit, omnes censendi sunt irregulares.

5. *QUAERO. Quid de illis qui in iudicio concurrunt ad causam sanguinis. Accusator, Testis, Notarius, Iudex, &c.*
 Resp. 1. Si ex accusatione alicujus sequatur mors. Accusator fit irregularis.

P. p. 4.

Si raa.

Si tamen Clericus protestetur se non intendere iudicium sanguinis, non fit irregularis, ca. 2. de homicidio. Et hoc verum est secundum multos, licet haberet animum protestationi contrarium, quia jus pontificium non videtur requirere nisi externam protestationem, disponens de actibus externis. Accusans de crimine quod mortem non meretur, si Iudex morte puniat, non fit irregularis. Resp. 2. Idem dicendum de teste, quod jam dixi de accusatore. Hoc tamen adverte, quod testis Clericus nullo jure excipitur, etiam factâ protestatione, sicut Accusator, Resp. 3. Iudicem & cæteros inferiores ministros in causa sanguinis, puta tabelliones, procuratores, sollicitatores, fieri irregulares. Potest tamen Episcopus Abbas, vel alius jurisdictionem habens sine, irregularitatis metu causæ criminalis alteri actione injungere: quia voluntas committentis jurisdictionem, non fertur ad homicidium, sed ad justam gubernationem. *Adverte verò juxta Capit Sen-*

sententiam sanguinis, non posse Clericos
in loco supplicii assistere. Quod re-
stringit communis sententia ad Cle-
ricos in Sacris, & Beneficiarios. Atque
Suarez, & alii id etiam solum putant
in illis veniale. Hæc satis ad nostrum
propositum de his irregularitatibus,
de quibus videri possunt *Sayrus Sua-*
rez. Filliuc. & alii ex professo tractan-
tes.

CAPUT II.

De Lectione horarum, ratione ordinis.

I. **Q**UAERO. *An teneantur in Sa-*
cris constituti, sub peccato mor-
tali legere horas canonicas? Resp. tene-
ri, & quidem mortifere peccare etiam
semel omittendo. Est communis sen-
tentia, contra *Angelum & Recharum*,
qui dixerunt non esse peccatum morta-
le, nisi quis consuetudinem omittendi
habeat, vel ex contemptu faciat. Imò
plerique docent esse mortale vel unam
horam negligere, puta tertiam, vel
sextam, vel completorium. Non assen-
tior tamen *Navarr.* docenti omissio-
nem tertiæ partis, v. gr. unius Psalmi
cum

cum hymno, in sexta, vel tertia, aut nona, esse peccatum mortale; nec enim adeò materia gravis videtur, ut sub peccato mortali prohibeatur. Quin immò videri etiam possit alicui probabile, unius horæ brevioris, puta tertiæ, aut sextæ, omissionem ex negligentia, non esse mortalem, quia cum opinio communior asserat esse unicū præceptum, quo præcipitur totum divinum officium recitari, dici posset respectu hujus totius, unius horæ omissionem non esse notabilem parrem. Sic si præcipitur alicui ex pœnitentia, vel aliter, unam horam & mediam impendere orationi, vel simul, vel divisim, si mediū quadrantē horæ omittat, non censeretur peccare mortaliter. Itē si cui præciperetur aliquo die recitare quadraginta Psalmos & tres aut quatuor breves illo die contingat eū negligere, an cēsetur notabilis adeò materia, ut peccati mortalis reatum incurreret? Hæc afferri possunt pro hac sentētia: nā in officio divino ferè quadraginta Psalmi incurrunt, cum le-

tionis

tionibus, capitulis, antiphonis, orationibus; dum autem omittitur, tertia, vel sexta, tres Psalmi omittuntur cum brevibus adjectis; ita ut in omnibus recitandis, non impendatur nisi horæ seculi quadrans. Debet autem esse valde grave quod mortale esse censetur, nam esse punire morte æternâ alienum est divina bonitate, cum in foro civili tale punire morte temporali censetur tyrannicum, ut rectè advertit *Reginald. p. 1. q. 6.* Sic Laici in ordine *S. Francisci* pro sexta aut tertia dicere tenentur septem *Pater noster*. Cur pro omissione negligenti *septem pater* condemnaremus eos peccati mort. cum videatur non esse satis gravis materia? An qui vovisset septies in die dicere *septem pater*, peccaret mortaliter omittere septem? Cum ad 80. *Pater* obligentur dietim, septem vix est notabilis pars. Cõfirmatur: Quia qui mutat officium, puta de *Dominica*, & ut brevius sit, dicit de *Festo Duplici* ad libitum, non censetur peccare, mort. & tamen longè plura omittit, quàm qui *Tertiam*

tiam solā. *Dices*: Ille implet præceptū quoad substantiam 7. horas persolvēs, alter autem unam ex 7. omittens, aliquid omittit quod spectat ad substantiam. *Resp.* id quidem verum esse, sed tamen illa substantia omissa non videtur satis notabilis pro peccato mortali. Nec sequitur: Una hora omittitur, ergo peccatū mortale committitur. Nā qui Sabbato sãcto omitteret Vesperas, quæ constant Psalmo *Laudate*, cū *Magnificat* & *Oratione*, videtur quid leve omittere, est tamen una hora. *Item* qui obligaretur ad Officiū B. Virginis, omittens unam horam parvam, videtur non peccare mortaliter.

2. **QUAERO.** *Quanam sit justa causa excusans à lectione horarum?* *Resp.* i. excusatur morbus, v. g. si absque notabili dolore capitis, vel oculorum, aut simili molestiã recitare nequeas.

2. Si periculum gravis mali incurres, sicut potest fieri inter hæreticos.

3. Si concio vel alia functio publica omitti deberet, vel convenienti modo fieri nequiret, nisi horæ omittantur,

tantur. Quod si quis vel ob debilitatē; vel aliam ob causam, saltem majorem partem dicere nequit, ad nihil teneatur: si majorem partem potest, teneatur illam recitare, ut docet *Navarr.* & alii Rectè tamen advertit *Binsfeldius*, hic non oportere angi nimis scrupulis, quia non requiritur ut homo in moralibus extremum potentiaē exerrat; dicimur enim posse, quod commodè, & sine probabili corporis periculo possumus, quod Medicus aut æger prudenter judicabit. Adde si ob infirmitatem non potes recitare nisi ope focii, nec consueveris eo uti, non teneris; secus si consueveris, inquit *Less.*

4. Non excusatur quis, eò quòd in studiis versetur, aut quod iter faciat, ut communis habet opinio. Qui ergo iter faciunt, & secum Breviarium non deferunt, non excusantur à peccato, qui in culpa sunt sibi impedimentum ponentes voluntariè. Qui autem caret Breviario sine culpa, nec pro tali tempore potest habere, excusatur.

Q9

3. QUÆ-

3. *QUAERO. Utrum tonsurati teneantur ad Psalmum Miserere? Resp.* etiam si sit constituto recitandi, non videtur tamen obligare per modum præcepti, sed per modum consilii, & ex decoro. Ita *Less.*

4. *QUAERO. Quale peccatum sit syncopare dictiones, vel absorbere syllabas? Resp.* 1. est syncopa, cum intercurrit verborum quædam omissio, ut sit dum priora verba junguntur ultimis, absorptis mediis, vel dum ita celeriter expediuntur horæ, ut articulatæ voces non percipiantur; vel dum inchoantur Versus, antequam alii, qui simul legunt, finiant. In his ergo cum est gravis excessus, peccatum mortale incurri potest, & obligatio repetendi. Unde in capitulo *Dolentes*, quod desumptum est ex Concilio generali Lateranensi sub Innocentio 3. dicitur: *Districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut divinum Officium studiosè celebrent pariter & devotè.* Ubi illud, *studiosè*, opponitur illi quod est cursim & syncopando recitare, ut explicat *Glossa.* Vultque Conci-

Concilium tollere abusus, qui erant in quibusdam Ecclesiis, maximè Collegiatis, ubi ob celeritatem non persolvebantur, ut decet, Officia divina Estque præceptum grave, quandoquidem strictè & virtute sanctæ obedientiæ præcipitur: neque solùm concernit in Choro cantantes, sed etiam legentes, quamvis faciliùs in Officio publico peccati gravis reatus incurratur, quàm in privato. *Adverte tamen, si quis involuntariè quædam absorbeat, v. g. ex linguæ præcipitania, balbutie, vel inolita consuetudine, quæ corrigi nequeat, non censebitur peccatum. Resp. 2. absorbere syllabas, non esse ordinariè nisi veniale, quia manet integra precum substantia, ita ut intelligi etiam possit: & quando id fit involuntariè, nullum censetur peccatum.*

Q. QUÆRO. Quale peccatum sit horarum interruptio? Resp. in privato Officio, si fiat absque causa, solùm est veniale; manet enim substantia precum, licet in medio cursu fiat aliqua intermissio,

missio. Unde etiamsi duret per unam aut duas horas, non est obligatio repetendi, quod ante recitatum est: quia singuli Psalmi, imò & versiculi suam habent significationem, Ita Less. cum multis aliis.

6. QUÆRO. *Virum si quis interrumpat officium animo repetendi jam lecta, satisfaciatur si postea non repetat, sed solum sequentia adjungat?* Resp. non teneri repetere; sufficit enim quod mutet propositum. Sic qui die festo audit Sacrum animo non satisfaciendi præcepto; sed audiendi aliud, potest mutare animum, & non audire. Ratio est, quia simpliciter præcipitur audire Sacrum attentè & devotè, non autem præcipitur ut animo implendi præceptum audiat. Potest enim nihil cogitare de præcepto, aut de Festo, & tamen audire Sacrum, & adimplere præceptum Satisfactum ergo tunc est intentioni Ecclesiæ quo ad rem præceptam. Ne tamè quis censeatur præceptum contemnere in animo, explicitè vel implicitè debet censeari velle obedire.

dire, vel per hoc opus, vel per aliud. Unde si expressè intendat non satisfacere per hoc opus, debet habere animum satisfaciendi per aliud; alioquin peccat contra præceptum, non quidem omissione operis externi, sed interno contemptu; quia non vult obedire præcepto; quamvis re ipsâ obediatur, faciendo opus. Illum autem animum debet habere, quamdiu manet in priore proposito, quo vult non esse satisfactum præcepto, opere præcedenti. Itaque si mutet hoc propositum, non est necesse ut permaneat in voluntate operis iterandi, nec tenetur iterare: quia non amplius censetur præceptum contemnere. Idem dicendum de precum repetitione. Hæc *Less.* lib. 2. cap. 37. dub. 10.

7. QUÆRO. Quale peccatum sit mutatio officii? Resp. etiam si fiat voluntariè, non esse mortale, v. g. si loco officii de feria, dicas de venerabili Sacramento, aut aliud officium. Ratio est, quia substantia præcepti servatur. Ecclesia enim primariò præcipit septem ho-

ras, quod autem fiat de hoc vel de illo festo officium; pertinet ad modum & circumstantiam secundariam, quæ non censetur tanti momenti. Ita communior sententia.

8. QUÆRO. *Quale peccatum sit mutatio ordinis inter horas? ut si Prima recitetur ante Matutinum, vel Sexta ante Tertiam?* Resp. Non esse peccatum mortiferum, quia ordo horarum non est sub præcepto nisi secundariò, nec censetur tanti momenti. Unde facilè datur justa causa mutandi. Sic justam causam existimo in Parocho, qui in diebus solemnibus manè debet cantare Matutinum cum Laudibus in Choro, & propter confessiones audiendas, & Missam celebrandam, non est rediturus ante meridiem justam, inquam, causam habet, si recitet Primam, & alias horas minores ante Matutinum; quod aliquando practicavi. Nam & communiter tradunt posse aliquem in Choro persolvere horas quæ canuntur, etiam si contingat illum necdum persolvere aliquam

quam ex horis præcedentibus. Imò cū quis accedit ad Chorum, & jam pars inchoata est, potest profequi cum aliis, & postea supplere partem omisfam. Addit *Tolet.* si à viro gravi invite- ris ad recitandas, verbi gratia, Vesperas, & necdum recitaveris Nonam, esse justam causam.

9. *QUAERO. De tempore electionis horarum* Resp. ad vitandum peccatum mortale sufficere ut recitentur ante medium noctis sequentis: est verò veniale, si absque causa tempus nimis præveniatur, vel nimis differatur. Ex consuetudine autem licitum est recitare Matutinum & Laudes pridie, etiam ante Solis occasum, sive ante cœnam, sive post cœnam; post tempus scilicet Vesperarum & Completorii, puta circa quartam aut circiter. Laudes adjungi possunt & sejungi, & in alterum diem differri. Parvæ horæ non possunt dici pridie, sed solum post mediam noctem, possunt tamen omnes usque ad Vesperas exclusive, ob aliquam honestam causam recitari ma-

ri manè, teste *Navarr.* imò si causa iusta adsit, etiam *Vesperæ* adjungi possunt, teste *Cajet.* quod apertè habetur *c. 1. de celebrat. Missarum*, ut si instaret profectio, vel alia longa occupatio, vel amicorum interpellatio; imò major quies & devotio, posset legitima causa censerì, ut notat *Cajetanus*.

10. QUÆRO *Utrum peccet mortaliter, qui spontè distrahitur, modo integrè omnia pronunciet?* Resp. hic esse duplicem sententiam, unam quæ affirmat, & est probabilior; alteram quæ negat, & absolute probabilis etiam censetur, haberque multos recentiores Theologos faventes. In hac sententia, sufficit quod quis integrè persolvat officium, & exterius non faciat ea quæ incompatibilia sunt cum interna attentione, ut puta fabulari, pingere, scribere, joculari. Qui horas persolvit dum se induit, vel exuit, vel faciem lavat, potest ne quidem venialiter peccare; quia hæc non necessariò impediunt animi attentionem. Unde & præscribuntur aliquæ orationes,

tionem, dum in Missa quis induit se, vel lavat.

II. QUÆRO. *Quid dicendum de eo, qui nihil anima convertens, bonam partem Ecclesiastici Officii persolvit, animo variis cogitationibus distracto, an scilicet repetere debeat?* Resp. nihil repetere debere: nimirum quia mentis distractio minimè fuit voluntaria. Sed quid de eo judicandum, qui recitat, & postea penitus obliviscitur id quod antè recitavit? Hinc enim existunt multorum inanes scrupuli, qui cum integrum Psalmum recitaverint, non recordantur amplius ejus quod recitaverant, & ideo repetunt, ac deinde obliviscuntur quod repeterint. Hisce scrupulosis hominibus mederi oportet, suadendo eis, ut nihil repellant, alioqui si semel eis concedatur, ut dicta replicent, innumeris scrupulis additus patebit: nam tertio & quarto, ac sæpiùs iterata à capite recitabunt. Ita Azor. l. 10. c. 3.

De obligatione Beneficiorum ad legendas Horas, & in defectu de ob-

Q 9 5

liga-

ligatione restituendi fructus. V. eundem c. 14 & Binsfeld. p. 4. c. 12. Less. l. 2. c. 34. dub. 32.

TRACTATUS VIII.
RESOLUTIONES QUÆSTIO-
num & Casuum Pastoralium.
CIRCA MATRIMONII
Sacramentum.

CAPVT I.
De Denunciationibus.

I. QVÆRO. Quot Denunciationes, & quando sint faciendæ? Resp. Trident. tres Denunciationes à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festiuis, in Ecclesia inter Missarum solemnias publicè faciendas. Hic autem aliqua notanda.

Primo, peccari mortaliter si illæ omittantur, quia præceptum est de re gravi: Putat tamen *Rebellus* cum quibusdam, non esse mortale unam omittere, quando moraliter certum est nullum esse impedimentum. Quod esse probabile existimant alii

2. Quan-